

Mineral21:

En nasjonal FoU- og Innovasjonsstrategi, i en internasjonalt kontekst!

1 BAKGRUNN

Den generelle folketalls- og velstandsøkning på jorden, driver etterspørselen og prisen på ulike malmer og mineralske råstoffer stadig oppover, og for en rekke malmer og mineraler nokså kraftig.

Kinas dominans i mange av malm- og mineralmarkedene medfører en geopolitisk situasjon som uroer både USA og EU og som dermed overvåkes nøye. Gamle reserver aktualiseres på nytt og ny kartlegging iverksettes. EU peker blant annet på Nord-Norge og Barentsregionen som et av de mest spennende og prospektive områdene for sin forsyningssikkerhet av viktige malmer og mineraler.

Som en respons på den økte internasjonale og nasjonale oppmerksomheten på området, har SINTEF, Norges geologiske undersøkelse (NGU) og NTNU, i fellesskap tatt initiativ til å starte arbeidet med en nasjonal *FoU- og Innovasjonsstrategi*. Hensikten med dette er å berede grunnen for fremtidige bevilgninger til FoU- og Innovasjonsrettede tiltak, med spesiell fokus på mineralverdikjeden(e).

Dagens virkemiddelapparat for FoU- og Innovasjon (Norges Forskningsråd og Innovasjon Norge) har lenge vært uten prioriterte "programmer" for mineralnæringene (det siste, NORMIN, ble avsluttet i 1996). Det vil være en av målsetningene med en slik FoU strategi, å få etablert et nytt program i regi av Norges Forskningsråd. En annen viktig målsetning vil være å få økt kobling mot EUs rammeprogrammer.

Norges Forskningsråd stiller seg bak initiativet og har tatt rollen som "oppdragsgiver" for prosessen.

2 POSITIVE TEGN I NORGE

Etter 15-20 års arbeid trådte den nye Mineralloven i kraft pr. 01.01.2010. Den nye loven er et viktig skritt for å avklare rammebetingelsene, og bransjen responderer positivt. Videre har NGU fått tilsagn på ekstra 100 mill. NOK over en fire-års periode, til økt innsamling av grunnlagsdata i nord. Antallet nye undersøkelsestillatelser har steget betraktelig de siste årene (ti-dobling mellom 2002-2007). Og, ikke minst har gjenåpningen av jernmalmgruvene ved Bjørnevatn/Kirkenes (Sydvaranger Gruve AS), planene om åpning av kobbergruver i Kvalsund (Nussir ASA), og gull/kobber-gruven ved Bidjovagge (Arctic Gold AB) skapt forhåpninger om at denne næringen også i Norge vil skyte fart i årene som kommer.

Dette leder til noen sentrale spørsmål:

- Greier vi å påvise nye malmer og mineralske råstoffer som kan utnyttes?
- Greier vi å utnytte våre malmer og mineralske råstoffer på en slik måte at det skapes nye arbeidsplasser i landet?
- Greier vi å løse de miljørelaterte utfordringer tilknyttet gruvedrift og deponering?
- Greier vi å sørge for at en større del av videreforedling og verdiskaping blir igjen i landet?
- Greier vi å få bedrifter og nødvendig kapital på banen?

3 VEIEN FREM MOT EN FoU- OG INNOVASJONSSTRATEGI

I Stortinget er det bred politisk enighet om at det trengs en strategi for forvaltning av mineralske ressurser i Norge, men man har ennå ikke konkludert med i hvilken form dette skal utarbeides og presenteres. Av pågående politiske prosesser med relevans for mineralområdet kan nevnes; a) arbeid med Nordområdemeldingen hvor utvikling av mineralnæringen forventes å være et aktuelt tema, b) etablering av en samordnet politikk for mineralnæringen, som en del av en helhetlig næringsmelding (under forberedelse).

Som en respons på den økte internasjonale og nasjonale oppmerksomheten på området (som forventes å tilta i årene fremover), har SINTEF, Norges geologiske undersøkelse (NGU) og NTNU, i fellesskap tatt initiativ til å starte arbeidet med en nasjonal *FoU- og Innovasjonsstrategi*. Hensikten med dette er å berede grunnen for fremtidige bevilgninger til FoU- og Innovasjonsrettede tiltak, med spesiell fokus på mineralverdikjeden.

Dagens virkemiddelapparat for FoU- og Innovasjon (Norges Forskningsråd og Innovasjon Norge) har lenge vært uten prioriterte "programmer" for mineralnæringene (det siste, NORMIN, ble avsluttet i 1996). Det vil være en av målsetningene med en slik FoU strategi, å få etablert et nytt program i regi av Norges Forskningsråd. En annen viktig målsetning vil være å få økt kobling mot EUs rammeprogrammer.

Bygg landslag!

Med referanse til utviklingen i virkemidlene for FoU- og Innovasjon så har man gjennom de siste årene sett økt tendens mot etablering av ulike sentra som SFF (Senter for Fremragende Forskning), SFI (Senter for Forskningsdrevet Innovasjon), FME (Forskningssenter for Miljøvennlig Energi), CoE (National Center of Expertise), Arena-programmene, mm. Dette er modeller som innenfor et definert fag- eller tematisk område konsentrerer FoU- og Innovasjonsinnsats i en sentermodell. Her etableres det beste "landslaget", og om senterstatus oppnås, sikres det betydelige offentlige bidrag i typisk 8 år. En målsetning om etablering av minst et senter av type SFI/SFF, CoE, eller tilsvarende, bør også være en del av en slik strategi.

4 WORKSHOPS

Arbeidsformen i arbeidet frem mot *FoU- og Innovasjonsstrategien* vil være basert på 3 workshops (W1, W2 og W3), hvor ulike tema og perspektiver belyses og drøftes, og prioriterte innspill noteres og innarbeides i et strategidokument.

Workshop'ene vil i utgangspunktet være åpne, men invitasjoner til bli sendt ut til prioriterte industriaktører, relevante Universiteter og forskningsinstitusjoner, Forskningsrådet, Innovasjon Norge og representanter fra departementene (NHD, KD, m.fl).

- Første workshop, W1: Arrangeres **2. Mars** hos NGU (Trondheim). Målsetningene med første workshop vil være å gi strategiarbeidet en hovedretning.
- Andre workshop, W2: Arrangeres **6. April** i Oslo (Grand Hotel). Her er målsetningen å spesifisere nærmere noen hovedlinjer i strategien (tematiske prioriteringer, ulike virkemidler)
- Tredje workshop, W3: Arrangeres i **Oktober**. I forkant av denne vil et utkast til strategidokument være distribuert, og workshop'en vil i hovedsak benyttes til gjennomgang av denne og detaljere arbeide frem mot ferdigstilling, 31.12.2011.

Du/din bedrift/institusjon inviteres hermed til å delta i Mineral21 prosessen og deltagelse i de ovenfor nevnte workshops. For registrering/påmelding, vennligst send e-mail til jack.odegard@sintef.no.